

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Zahájení nového studijního roku na Válečné škole.

4. listopad t. r., den slavnostní rektorské instalace na universitě Karlově, nejstarším našem vysokém učení, byl současně slavnostním výročním dnem Válečné školy, naší nejmladší vojenské vysoké školy. Toho dne o 10. hodině dopolední zahájen byl slavnostně nový studijní rok Válečné školy, první to rok, v němž počínají své studie současně dva ročníky posluchačů: první ročník, složený z posluchačů, kteří budou studovati na škole po dvě leta, druhý, obsahující důstojníky, kteří absolvovali již dříve některý z kursů býv. školy pro výchovu důstojníků generálního štábu a kteří pobudou na Válečné škole pouze jeden rok, aby své teoretické vzdělání ve službě generálního štábu doplnili a dokončili. Posluchačů prvního ročníku, kteří byli vybráni přísnou soutěží z celé armády, jest celkem 16, z nich 2 majori, 3 štábní kapitáni, 8 kapitánů, 3 nadporučíci. Ve druhém ročníku jest posluchačů 50, mezi nimi 4 podplukovníci, 4 majori, 18 štábních kapitánů, 23 kapitáni, 1 nadporučík. Sluší zmíniti se, že dva z posluchačů jsou hosté z ciziny, a to důstojníci litevské armády, jeden, kapitán, v prvním ročníku, druhý, podplukovník, v ročníku druhém.

Sbor profesorský jest složen takto: plk. francouzského generálního štábu Jamet, velitel školy; dále podplukovníci franc. gen. štábu Martin-Prével, Maratuech, Guilloin a Rousseau, majori franc. gen. štábu Roques a Saintagne, kapitáni franc. gen. štábu Dame a Olleris, kpt. pilot franc. armády Châteaueux, dále českoslovenští důstojníci gen. št. plk. Bubla, major gen. št. Fiala, štábní kapitáni gen. št. Fiala a Němec, kapitáni gen. št. Sandera a Novák. Prvním pobočníkem velitele školy a správcem veškeré vnitřní služby jest škpt. gen. št. Prachenský.

Slavnostnímu zahájení nového studijního roku byli přítomni jako hosté ministr národní obrany Udržal, náčelník hlavního štábu gen. Mittelhauser, gen. inspektor dr. Machar, zástupcové náčelníka hlav. štábu generálové Vozenilek a Faucher. Pan ministr a ostatní hosté uvítáni byli při příchodu velitelem školy a uvedeni do sborovny profesorského sboru, odkud se potom v průvodu profesorů odebrali do velké posluchárny, kde je očekávali shromáždění posluchači obou ročníků.

Přinášíme v plném znění proslovy, které byly proneseny, poněvadž vystihují velmi hutně a věcně úkoly a práci Válečné školy a její význam v životě naší branné moci. Náčelník hlavního štábu gen. Mittelhauser oslovil pana ministra takto: „Pane ministře! Již po druhé činíte svojí přítomností slavnostnějším a významnějším zahájení učebných běhů na Válečné škole v Praze. Předěšlý ročník zlepšil již úroveň našich štábů a letos dva ročníky, studující současně, budou vyžadovati od profesorského sboru úsilí neobyčejně velkého, které si zaslouží, aby bylo povzbuzeno vašim blahovlnným zájmem. Způsob vyučování na této škole nemá do sebe nic dogmatického. Ačkoliv jsme nabylí za světové války nesmírné zkušenosti, nemyslíme nikterak, že lze stanovit soustavu ztrnulé nauky; naopak, budeme se ustavičně odvolávat na úsudek důstojníků, když budeme vykládati soubor zkušeností ve světle technického pokroku, který nikdy nebyl tak bohatý na překvapení. V této době technické vynálezy již vyzkoušené nebo v začátcích, zvláště vývoj letectví, oddalují definitivní strategické koncepce a taktické formule. Nikdy více než dnes nepotřebovali elitní důstojníci, kteří jsou mozkiem branné moci, tolik osobní práce a kritického ducha, aby předvíдали podmínky válečného problému zítřka. A přece zůstává několik základních pojmů, které nikdy nestárnou. Jestliže v budoucnosti vývoj letectví ochromí soustředění pozemních vojsk a přinutí znepřátelené národy, aby hledali rozhodnutí ve vzduchu, jsou přece nesmrtelné základní pojmy, které se vždy uplatní. V této škole mají si budoucí důstojníci generálního štábu osvojit pracovní metodu, mají si zvyknouti objektivnosti studiem určitých případů a mají si zvláště oblíbiti práci osobní, která jest nejlepší zárukou jejich vojenské životní dráhy.

Takový jest tedy pevný základ, na kterém Válečná škola připravuje generální štáb, který bude vždy pozorně sledovati pokroky světové techniky, který bude vždy hotov přizpůsobiti se těmto pokrokům a který bude schopen, aby připravoval obranu státu, nespasnou zvláště se zřetelem na veškerá překvapení budoucnosti.“

Po proslovu náčelníka hlavního štábu ujal se slova velitel školy plukovník Jamet a promluvil takto: „Pane ministře, pane generále, pánové! Dnešním dnem otevírá Válečná škola své brány dvěma ročníkům frekventantů, ze kterých jeden bude absolvovati ve škole pouze jeden rok ku zdokonalení, druhý pak bude sledovati po dvě leta plný cyklus nauk. Jest to tedy zahájení definitivního režimu, který od nynějška bude sledován a který bude každoročně dodávati důstojníky do vašich štábů. Pozdravuji z plného srdce oba ročníky důstojníků, mezi nimiž spatřuji mnohou známou a přátelskou tvář a jsem zajisté tlumočnickem vašich citů, děkuji-li panu ministroví národní obrany a panu generálu náčelníku hlavního štábu, že svojí přítomností zdůraznili význam, který přikládají zahájení studijního roku.

Pánové, co jste přišli hledat do této školy? Doktrinu a metodu. Doktrinu, to jest souhrn jednoduchých zásad, na nichž spočívá vojenská věda a které vás povedou při pozdějších vašich studiích. Není úkolem Válečné školy, aby tuto doktrinu vytvořila — ta již existuje a je obsažena ve vašich prvních předpisech, již vyšlých, a pokud některé ještě nejsou vydány, tedy v předpisech francouzských, které podle direktivy pana ministra národní obrany mají inspirovati jak vyučování na vašich školách vojenských, tak i práci komisi pro vypracování předpisů československých. Je však úkolem Válečné školy, aby tuto doktrinu rozvíjela a rozšiřovala na štáby a vyšší velitelství. Vskutku nejdůležitějším jest, ani ne tak znáti tyto správné zásady, jako dobře jim rozuměti a uměti jich rozumně užíti.

K tomu cíli nese se metoda práce, zavedená na Válečné škole. Metodu tuto již znáte buď z kursů generálního štábu nebo ze svých příprav k přijímacím

zkouškám. Je to metoda pozitivní — metoda konkrétních případů. Spočívá v analýse skutečných válečných situací a v rozumném uvažování, a velmi málo napíná paměť. Jest určena k tomu, aby vytvořila intelektuální reflexy, které se okamžitě vybaví ve vašich myslích, až budete postaveni před skutečné obtíže válečné doby.

Konečně naleznete zde ve škole mimo doktrinu a metodu ještě prostředí obzvláště příznivé k vašemu intelektuálnímu rozvoji. Předně budou tu profesori francouzští i čeští, kteří budou vám státi stále po boku, aby vás vedli, formovali váš úsudek a zbystřovali váš postřeh. Neváhejte nikterak sdělit jim své úvahy, náhledy, ani námitky. Najdete je vždy připraveny, aby s vámi diskutovali a vás poučovali, ne jako pedagogové a teoretikové, nýbrž jako lidé, kteří právě tak jako vy prodělali válku a kteří z ní nabyli každý ve svém oboru vydatnou zkušenost vojenskou. Reprezentují elitu francouzského a československého generálního štábu a ujišťují vás, že k nim můžete mít úplnou důvěru. Dále naleznete zde kamarády, důstojníky různého původu, různých zbraní. Směste se jedni s druhými, poznávejte se, naučte se vážit si vzájemně jeden druhého. Vyměňujte si své myšlenky a své zkušenosti. Vzájemné poučování jest výbornou věcí, nesmí se však zvrátit ve spolupráci příliš úzkou, která by vás vedla ke zbytečnému plagiátu a zrušila by vaši osobitost.

A nyní, pánové, mně zbývá pouze, abych vás požádal, abyste se dali úporně do práce. Pouze vaše osobní úsilí vás povede kupředu. Pouze neustálou prací udrží se armáda na takové výši, která by jí dala předvídati jasně budoucnost a přinesla jí úctu a vážnost národa.“

Ministr národní obrany odpověděl na oba proslovy v podstatě asi takto: „Pane generále, vážený učitelský sbore, kamarádi! Chci především konstatovati, že jsem plně spokojen s dosavadními výsledky práce Válečné školy. O nových důstojnících generálního štábu, kteří letos v létě školu opustili, slyšel jsem z jejich nových působišť všude jen to nejlepší; jsem přesvědčen, že i vy, posluchači ročníků letošních, získáte si stejnou kvalifikaci a dobudete si stejného postavení, jako vaši předchůdci. Vaše studium řízeno bude důstojníky francouzskými, důstojníky té Francie, která vítězně prodělala světovou válku a která se tolik zasloužila o samostatnost naší vlasti, té Francie, se kterou jest a bude vždy spojen náš národ i jeho vlády nejužšími přátelskými svazky. Je na vás, abyste úsilnou prací osvojili si zásady válečného umění, které vám zde budou hlášány vašimi učiteli. „V práci a vědění jest naše spasení“. Toto staré heslo našeho velkého vlastence mohlo by se zdáti dnes nemoderním — a přece má platnost dvojnásobnou právě dnes, kdy dobyli jsme si samostatného státu, naší republiky, jejíž exponované položení prostorové i časové musí vyvážit každý z nás zvýšenou hodnotou intelektuální i mravní. V práci a vědění jest naše spasení — toto staré heslo vedlo všechny život politický i veřejný našeho národa v době, kdy byl nesvoboden, ono musí zůstat i v budoucnosti vůdčím heslem celého našeho života osobního i národního.“

Proslovem páně ministrovým, jenž svojí hloubkou i pádností mocně působil na všechny poslouchající, profesory i žáky, skončen byl slavnostní akt, a pan ministr spolu s ostatními hosty opustil budovu školy, když si byl ještě prohlédl některé posluchárny a studovny. J. N.

Z letošních manévrů.

I.

Jestě než dozněly polnice, psalo se mnoho o průběhu polních cvičení ve všech končinách naší republiky. Slyšeli jsme zaslouženě pouze slova obdivu a chvály. První cvičení částí naší armády prokázalo nepopíratelně velké pokroky. Tyto pokroky byly již konstatovány. Je tedy třeba promluvit i o podrobnostech a k posudkům o manévrech připojit úvahy o menších jejich nedostatkách.

Tím snadněji potom oceníme dobré výsledky i nedostatky.

Jak se nám jevil nový systém výcviku během roku?

Lze s radostí konstatovati, že se metoda výcviku nového boje průběhem posledního výcvikového roku vžila. Důstojník má již své zkušenosti. Představa o moderním způsobu boje, jak se nám jevil na francouzské frontě, je namnoze úplná a jasná.

Cvičení přípravná v bojovém hloučku, četě, rotě a praporu, poskytla množství různotvarých situací a poučení z nich plynoucích. Bylo pozorováno, že část, která se omezuje na jednotvárné cvičiště, nenabyla takové ohebnosti v různých situacích jako část, která se cvičila v těžším terénu nebo ho vyhledávala.

Přípravná cvičení ve větších jednotkách nevyhovovala úplná požadavkům moderního boje pro nedostatečnou součinnost s letectvem a dělostřelectvem.

Jednak nebylo v posádce jiného druhu zbraně, jednak se velitelé nedostali cvičili veletí prakticky.

Promyšlené cvičení pěchoty v součinnosti s moderními prostředky, na př. s letectvem a p., je-li dobře organizováno, pochopují snadno i prostí vojínové, kteří byli poučováni o různých fázích boje a jeho potřebách v době výcviku bojových hloučků, čet a rot.

Cvičení s letectvem, konalo-li se, mělo vždy dobré výsledky, a to jak ve výzvědech, tak v pracích dělostřeleckých i zároveň s pěchotou.

Podnět k velké diskusi důstojníků zavdává střelba na ostro a její provádění. Jde o zákaz, že kulomety nesmějí přestřelovati pěchoty. Cvičili se pěchota celý rok v moderních způsobech boje, jichž však potom za polní střelby nelze prakticky uplatnit, vzniká nejen mezi důstojníky, nýbrž i v mužstvu zmatek. Tak je tomu právě, musí-li se v praxi dbátí zákazu — nepřestřelovati pěchoty.

Kdežto jedni jsou přesvědčeni o jeho výhodách a nedají se ničím zvklati, druzí, poněvadž je právě praktický nácvik zakázán, pochybují o nich, a přece je přestřelování věcí velmi starou. Najdeme o něm ustanovení v každém služebním ruském předpisu o boji již z roku 1916 a i dříve.

Jak vzniká tato nedůvěra k tomu, čemu se učí všichni vojáci, bez rozdílu hodnosti?

Tato nedůvěra vzniká starostí vyšších velitelství o to, aby se něco nestalo. Je to starost odůvodněná, poněvadž každé zranění vojínova, a neštěstí vůbec, přičítá se veliteli, zejména ve veřejném tisku.

Velmi vážné a jistě vážnější jsou důvody, aby způsoby boje byly ukázovány prakticky. Nesmí se zapomínat, že jsme vojáky v míru pro případnou válku, a že vojenská činnost není ohraničena ani odůvodněna pouhým mírem. Děláme, abychom se přizpůsobili co nejlépe poměrům za války.

Dnes však vidíme, že se vojín učí celý rok bojovému způsobu, který však je mu zakázán, má-li jej aspoň částečně provést prakticky, poněvadž by mohl být snad některý vojín zraněn. Cvičít se lze ovšem mnohdy i tak, že se nemusíme obávat neštěstí. Ale riskujeme jít do války se způsoby nenacvičenými, o nichž nejsme bezpečně přesvědčeni, že je lze provést prakticky.

Už v prvních dnech válečných způsobů nám tato nezvyklost a jakási úzkostlivá bázeň před přestřelováním tisíce ztráty a nevýhody. Chtěj nechtěj musíme pochopit nové způsoby boje — nutí nás k tomu již pouhé zvětšené množství materiálu. Také nová válečná organizace a důsledky, plynoucí z ní pro boj, nás donucují k tomu. Jen tehdy bude naše armáda se situací, a jen tehdy bude lze říci, že se nevyhýbáme pokroku, vyzkoušíme-li a promyslíme-li vše sami, a potom si o svých zkušenostech pohovoříme. Výsledky tohoto učení a jeho poznatky musíme zkoumat prakticky a přímo. Chci tím říci, že nesmíme opomenouti pokroku tam, kde k tomu máme ideální příležitosti. Nelze sice všude ve volné přírodě cvičit se v přestřelování, ale na některých střelnicích lze se v tom cvičit bez nebezpečí.

Nabyl jsem v přestřelování těchto zkušeností: Jelikož bylo přísně zakázáno, aby kulomety přestřelovaly postupující pěchotu, vzal jsem pouze několik důstojníků a nařídil jsem přestřelovati naši pěchotu.

S počátku, dokud se nepřesvědčili o dojmu, jakým přestřelování působí na postupující pěchotu, nedůvěřovali praxi, aspoň poněkud. Proč? Rozkaz, který zakazoval přestřelovati, budil nedůvěru.

Dojem, kterého nabylí za přestřelování, vzbudil však okamžitě důvěru k tomuto vhodnému použití střelby, zajišťujícímu jak postupování za útoku, tak obranu samu. Praskot kulí z hradby kulometů nad námi působí dobře, podporuje útočného ducha a nutí dopředu.

Třeba zmíniti se i o tom, že v bojích, kdy nepřátelské kulomety a děla metají na nás krupobití střel, působí dobře vědomí, že máme za sebou v palebné posíci stroje, které nepřátelskou palbu neutralisují a mohou ji i umlčet. Vojín se nebude v tomto krupobití bát některé vlastní náhodné střely, která by snad zabloudila mezi nás. Vojín bude spokojenější, bude-li kulomet za ním činný, než kdyby se musil obávat, že nenalezne posíci, nebo výhodné posíci, a že bude bez ochrany, kdyby nepřítel podnikl protiútok, nebo kdyby sám musil ustupovati. Jsou to zejména fáse boje na blízku nepříteli a před ztečí, kdy je nevýhodné vláčet všechny zbraně do 1. linie, a kdy zejména tam nebývá již třeba těžkých kulometů.

Je třeba vysvětliti vojínovi a ukázati v poli za míru, aspoň těžkými kulomety, střelícími s hřebenu třeba jen přes prázdné prostranství, kde chceme umístiti pěchotu. Jedno takové praktické cvičení by usnadnilo pochopit zdůrazňované zjevy moderního boje, nejen přestřelování, nýbrž také střelení do

mezer a postupování za dělostřeleckou clonou, poněvadž i u nich je zapotřebí opatrnosti a zvyku.

Střelení na ostro do mezer musí býti též prakticky nacvičeno. Nebylo by si lze představit, že jednotky čsl. armády pochopily nové bojové způsoby, kdyby se učily pouze střelbě z jedné linie. Je třeba připravovati jednotky co nejdokladněji tedy, jak ukáží následujícím cvičením. Při útoku jedné roty z praporu mne svěřeného za polní střelby na střelnici vznikl případ příznačný pro psychologii vojinů.

Rota útočila na nepřítele vzdáleného asi 900×. Hlavní síly roty se zastavily a střelily přímo a částečně koso, až vedle výšinky a před ní do mezer mezi sebou a sousedním oddílem. Jedna spojovací bojová skupina měla obsaditi výšinku, vedle níž bylo hlavními silami roty střeleno na nepřítele, který byl ještě asi 300 metrů dále od výšinky, již měla spojovací bojová skupina dosáhnouti. Kulomety střelily bočně od výšinky asi 50krát. Poločetě byl určen přesný směr a cíl. S počátku šla skupina přímo, ale jakmile se přiblížila k ose střelby střelejších kulometů, odbočila poněkud do boku. Zpozorovav, že i družstvo lehkého kulometu vybočuje z určeného směru, a boje se, abych se necítl v kulometovém rozsevu, rozhodl jsem se vesti družstvo sám asi 60× bočně podél krajního rozsevu. Mužstvo pozbylo strachu před možnými zásahy, a když se kulomet umístil, střelilo střídavě úplně klidně, a s radostí pozorovalo výsledky své střelby i výsledky střelby, která z pozadí za nimi mířila na cíl před nimi asi 300× a vedle nich asi 50×. Mužstvo bylo zřejmě potěšeno tímto cvičením, všechna nedůvěra k vlastním kulometům a střelení do mezer zmizela. Jeden praktický příklad dokázal více, než celoroční teorie se slepými patronami. Je to i nejlepší způsob odnaučení zbytečným olavám a strachu, a učiti odvaze a sebevědomí.

II.

Manévry se nekonají za podmínek tak ideálních jako cvičení v době příprav. Tyto podmínky se značně mění tím, že se zařazuje záložní mužstvo i důstojníci. Je zapotřebí větší opatrnosti, zejména v orientaci záložních důstojníků. I při cvičení s aktivním mužstvem a důstojníky vyskytují se chyby, protože ničeho nelze prováděti šablonovitě. Tím snáze vyskytnou se tedy chyby se záložníky.

Záložní důstojník musí na př. provést úlohu podle mapy. Jeho velitel určí mu přesně podle mapy terén, dá si opakovatí úlohu; avšak důstojník, který nedovede se dostatečně podle mapy orientovati, octne se s četou na jiném místě. Taková změna pohybu zavání u vedlejší čety domněnku, že tak bylo nařizováno, a posune se též na př. dopředu. Takové přehmaty, jichž není zúčastněn ani velitel roty, ani velitel praporu, ani velitel pluku, se česem vyskytují.

Jindy se takový důstojník nevyzná ještě dobře v nových termínech; snadno zavání omyl v rozkaze, podle něhož se mělo použiti určitých útvarů. Jestli hůře je, je-li velitelem čet důstojník úplně neznalý velící řeči. Neposkytnouti mu příležitosti k velení nelze. Má určitou hodnotu a musí se cvičiti. Ve všech těchto a jiných případech musí velitel pátrat po příčinách chyb, a to až při cvičení plukovním, až divisním. Každý pro jednotky sobě podřízené. Snadno by mohl býti na př. velitel roty kritizován velitelem čety pro chybu zavíněnou, na příklad nedostatkem dobrých dispozic. Chybu třeba viděti, její příčinu objasnit. Neučiní-li se tak, ztrácí se zájem o cvičení, poněvadž nevidí-li se špatné, nevidí se ani dobré. To platí o chybách skutečných. Existují též chyby zdánlivé. Někdy se velitel nebo rozhodčí pouze domnívá, že se stala chyba. Vysvětlí-li se však zevrubně taktický výkon, pozná se, že je velmi dobrý. Pozorujeme na příklad, že prapor má zálohu asi 900× vzadu, ačkoli je nařizováno 400×. Zdá se tedy, že má špatné dispozice. Velitel praporu však, poněvadž naráží jen na slabý odpor, nepotřebuje zatím zálohy blíže. Kromě toho se sousední prapor odchytil příliš vpravo, čímž vzniká nová mezera asi 400×. Vedle je divise cizí, a nás spojuje v prostoru mezi vlastní divisi a touto cizí divisi pouze slabý spojovací oddíl; kromě toho není žádné zálohy nablízku (plukovní). Proto si velitel praporu zachovává možnost zasáhnouti do ohroženého prostoru ze zadu dopředu, a ponechává zálohu více vzadu, aby snad záloha nemusila vykonatí bočný pohyb, což je vlastně v rovném přehledném terénu nemožné. Nebude-li velitel praporu tázan po příčině vzdálenosti zálohy, nebude pozorovateli (vyššímu veliteli nebo rozhodčímu) jasno, že záloha je umístěna velmi účelně. Prospěch, který by mohly ostatní oddíly míti z této zvláštní dispozice, uniká. Musí tudíž pozorovatel, ať již je to kdokoli, pozorovati velmi svědomitě, a snad ještě svědomitěji se informovati, aby dostal svému úkolu.

K této otázce se ještě vracím: Větší polní cvičení se konají zajisté proto, aby z nich měli prospěch velitelé. Proto se mají i u divísních cvičení účastníci rozprav také velitelé rot první linie, neboť jsou-li na př. tři prapory v první linii divise, je to pouze 9 rot (kulometnou vyjímaje). Velitel roty musí znáti situaci, neboť rota byla důležitým činitelem v boji a tvořila situace. Treba také zejména vzbudit a zvětšiti zájem důstojníků pro divísní cvičení. Vojnín nemají z nich valného užitku. Trvává třeba i několik hodin, než divise zaujme výchozí základnu se vším svým příslušenstvím, dělostřelectvem, předávacími prostředky a j.

Vojinova činnost je při tom velmi obmezena. Po rozkaze k útoku se provede útok třeba na 800×, útok, jehož podrobnosti se nezkoumají. Mluví se pouze o činnosti větších jednotek; touto otázkou by měl vzniknouti nový popud. Aby byl ze cvičení prospěch co největší, — neboť cvičení se nekoná, aby se jen konalo, koná se proto, aby z něho byl prospěch, — musí býti jeho udobí důkladně zkoumána, vysvětlena a případně opravena. Při rozpravě se musí říci, jaký byl úmysl, a jak byla úloha vykonána, a jak ji snad bylo lze ještě vykonati.

Kdo řídí rozpravu, musí přesně říci, jak se podle jeho mínění mělo postupovati. Vyhybatí se kritice, aby se snad někdo neurazil, bylo by maličerné. Kritikuje-li se věcně, a nikoli osobně, a vyřkne-li nadřízený důstojník svůj úsudek třeba jako názor, nezmenší se autorita toho, kdo je kritisován, ani se jeho sebedůvěra nezvklá.

Jak již řečeno, rozmluva po cvičení je nejcénnější částí všeho cvičení, a je škoda, neúčastní-li se jí aspoň velitelé rot první linie. V poli je pro takové rozmluvy dosti příležitosti. I příjemný chládek se pro ně najde.

Co jsme pozorovali za cvičení kombinovaných, a jakého užitku cvičení ta poskytla?

Mám na mysli noční cvičení, spojená se cvičením letectva.

Podstatné rozdíly v chování jednotek za dne a v noci musily nezbytně zavinit i nedostatky ve cvičení, a cvičení nikterak nepřispělo k orientaci jednotek ani o cvičení denním, ani nočním. Představme si: v noci jsou zálohy křiže za první čarou, používáme jiných formací než ve dne, nemusíme se tak kryti jako ve dne. A za těchto okolností pozoruje vojnín letadla. Instinktivně hledá výstřel.

Současné rozvíjí plátno. To všechno v noci. Čím je vojnín rozmyslnější, a čím lépe jsme jej naučili, jak se má chovati ve dne a jak v noci, tím nesnadněji se vpraví do této dvojité úlohy a tím nesnadněji ve dne pochopí, že se má zastaviti, je-li před ním nedaleko dobrá střelecká posice, a že ji nevidí a má zůstatí v zradu. Je též proti přirozenosti, aby velitel nedával svým podřízeným jednotkám, vidí-li je, znamení, protože je noc. Takové cvičení ovšem není podle skutečných poměrů, a není cvičením polním.

Nepřirozenostem se neubráníme mnohdy ani při cvičeních, připravených a přizpůsobených skutečným poměrům co nejlépe. Při cvičení za denních a nočních okolností, i když cvičení je pouze ukázkou, rozmnožujeme nepřirozenosti sami. Těmito nepřirozenostmi snadno zvikláme ve vojínovi, čemu jsme ho za celý rok naučili.

Potěšitelným zjevem společné akce jednotek byla v letošních manévrech snaha, vzájemně si pomáhati. Snaha tato je důležitou ctností vojenskou. Ji projevuje se porozumění pro boj vůbec a pro vnitřní ideové spojení zvláště. Trvalých výsledků nenabývá se, řítí-li se prapor vpřed, nedbaje situace nalevo ani napravo, nedbaje možného neúspěchu sousedova, který by mohl býti též jeho neúspěchem, nýbrž tím, že jeho velitel zná situaci sousedovu a stará se o vzájemnou pomoc. Prapory první linie útočí na př. na posici, jejíž střed je nejsilněji opevněn, zdvojen. Lze však se k posici přiblížiti snáze a dobytí části posice, odkudž by bylo lze podporovati útok sousedních praporů bočnou palbou po nepřátelských posicích. Neřítí se tedy prapor hned bez rozmyslu na další posici, nýbrž podporuje sousedy, očekává vhodnější příležitosti, aby postoupil, poněvadž porozuměl, že teď může sousední část snáze postupovati než on sám. A i tehdy, může-li rozvíjeti svůj úspěch, nezapomíná, zda by mohl podporovati sousedy a zabezpečovati jejich úspěchy. Takovým vzájemným pochopením čeho je právě třeba, dobývá se úspěchů trvalých. Tam, kde můžeme podporovati sousední části, podporujeme je s vědomím, že bojujeme i za svůj úspěch.

Situace našeho praporu, pluku, byla by horší, kdyby se úspěch omezil jen na nás. Rozhodně však třeba upravití dokonale práci rozhodčích, aby svými předčasnými názory a zákroky, vzniklými mnohdy z neinformovanosti, neomezovali projevů iniciativní činnosti. Je dosti času promluvit po cvičení o všech fázích boje, a proto nerušíme cvičení, které se právě koná, je-li

vskutku cvičením. Manévry nejsou pro obecnost. A přece u některých praporů zasahovali rozhodči, aniž řekli příčinu.

Dríve než promluví o myšlence manévru, zmíním se o jednotlivostech. Poznalo se, že výcvik telefonistů vyžaduje ještě značného zlepšení a zejména praktického výcviku. Součinnost s letectvem, tam, kde to lze, nesmí být pouhým pohostinským vystoupením jednoho aparátu, nýbrž musí být samozřejmá při všech větších cvičeních.

Součinnost s dělostřelectvem vyvíjí se snadno a bez obtíží, zná-li velitel dělostřelectva dobře rozkazy velitele praporu nebo pluku, jehož má podporovat. Je naprosto nezbytné přidělovat spojovací důstojníky k pěchotným jednotkám, jak se také vždy prokázalo, a jak se velmi dobře osvědčilo za manévru.

Idea vzájemné podpory se tedy užžívá. To znamená, že se pochopuje význam a podstata manévru, a že se manévry rozumí. Ovšem je třeba, aby myšlenka manévru byla stanovena co nejpřesněji po stupních velitelství ze shora, aby podřízená velitelství, na př. velitelé praporů první linie, nemusili nikdy po ní pátrat a ji tvořit bez nadřízeného velitelství. Myšlenka manévru pomáhá účelně provádět operace, i když je spojení přerušeno. Známe-li myšlenku manévru, stačí pouze poohlédnouti se po situaci sousedních našich jednotek. Má stejný význam pro velitele všechny, pro velitele divise i bojových hlouček.

Letošní polní cvičení jednotek dokázala, že velitel, který svým podřízeným neurčí myšlenku manévru, neví co chce, a byť podřízená velitelství pracovala pak co nejlépe a stanovila své myšlenky manévru co nejučelněji, nemohou-li pracovat v intencích nadřízených velitelství, nedala-li své direktivy podle řídicí myšlenky ze shora, nemohou pracovat nejučelněji.

Přehledný nebo nepřehledný terén vyžaduje podle své povahy myšlenku manévru. Ale i v přehledném terénu musí být stanovena, poněvadž mnohdy jedna kóta, nebo jen 200× šířky nebo hloubky, rozhoduje i o výsledku boje větších jednotek.

Musi tedy býti znám záměr nadřízeného velitelství, kde třeba hlavního úsilí.

A bylo skutečně potěšitelné vidět, jak velitel jednotky i jeho jednotka dbali řídicí myšlenky, a že se jí zachovávali i přes rozhodčího, který neznaje rozkazů nadřízeného velitelství, manévru ne vždy dobře rozuměl. Podřízený velitel šel za svým cílem, který, poněvadž mu byl jasně ukázán shora, vylučoval jakékoli jiné výklady a usnadňoval práci. Nic není v boji tak ne snadné, jako konatí úlohu přikázanou kuse, a nevědět, co velitel chce. Jítí čelem k nepříteli, jen aby se s ním jednotka setkala, nestačí na dlouho.

Nastane-li později obtížná a nejasná situace a orientace, nevyužije-li se ani částí, ani terénu, ani času, následky se brzy objeví.

Treba doznati, že se význam řídicí myšlenky, ač se i dosud někdy nestanovi, a metodická práce přece již plně pochopují valnou většinou našeho důstojnictva.

Není pochybnosti, že i těch málo, kteří toho nechápou, bude musiti pochopiti. Jsme i bez nich jako celek na velmi dobré cestě k promyšlené práci.

Major Jindřich Skácel.

Složení aktivního sboru důstojnického ve francouzské armádě.

Studiem válečných zkušeností se vynořilo velmi mnoho problémů, jak nově organisovati armádu v míru, aby vyhověla svému poslání za války. Pokrok ve válečnictví nezástal ovšem bez vlivu ani na požadavky, kladené na aktivní důstojnický personál a jeho složení. Otázkou touto se zabývalo při svých studiích také vojenské poselstvo francouzské, jež ve své zprávě*) předěsilá k této věci nutnost ponechatí trvalé svazky vojenské v míru v takovém rozsahu, aby při splnění všech úkolů, s přípravou národa pro obranu nutných, byl jich stav z důvodů finančních co nejnižší. Zdůrazňuje však, že aktivní personál, složený z občanů úplně stejnoprávných s ostatními i co do práv politických, nesmí tvořit kasty lidí, odlišné od národa, a uvádí dále:

„Ohromná rozsáhlost úkolů, které bude mít trvalý (aktivní) personál vojenský, činí nemožným ponechatí dosavadní zásadu o všeobecné upotřebitelnosti důstojníka, jenž byl pokládán dosud v principu schopným jakékoli služby. Jeho způsobilost se oceňovala pouze podle počtu galonů (prýmků = vojenské hodnosti). Jen podle své hodnosti býval přidělován k vykonávání prací, pro něž neměl snad vůbec žádné přípravy a při nichž nemohl využití svých osobních schopností.

*) Raport vojenského poselstva č. 4761 ze dne 20/7 1920.

Nutno tedy i zde uplatnit zásadu „dělby práce“ a při požadavku, aby každý důstojník měl jisté všeobecné vzdělání, odpovídající významu vojenské služby a společenskému postavení, specialisovat ho v jedné z těchto tří kategorií:

- a) bojovní důstojníci (Combattante),
- b) důstojníci administrativní a kancelářští (Administrativ et sédentaires),
- c) důstojníci-inženýři.

a) Bojovní důstojníci. Podle dosavadního zákonodárství jsou dvě kategorie důstojníků: pro technické zbraně (École polytechnique pour l'Artillerie et le Génie) a pro zbraně, u nichž se nevyžaduje vyšších vědomostí vědeckých (škola v St. Cyr pro pěchotu a jízdu).

Hodnosti důstojnické mohou mimo to v každé zbraní dosáhnouti i poddůstojníci, kteří byli připuštěni do kursů ve školách: Fontainebleau, Versailles, St. Maixent, Saumur. Také důstojnickým zástupcům bylo v jistých případech po desetileté činné službě vyhrazeno jmenování podporučíky bez předchozí praxe ve škole.

Úvahy zasluhují nyní dvě otázky:

1. Má-li se zachovati rozdělení škol podle zbraní hned od počátku, či nebylo-li by výhodnější, míti jedinou školu, po jejímž skončení by dělostřelci a ženijní důstojníci postoupili do dalšího vyššího kursu jejich speciálního odboru.

2. Zda jest u těchto zbraní vhodné, podržeti dvojí původ důstojníků, nebo zda by se spíše doporučovalo, míti pro každou zbraň jednotnou školu, do níž by byl však dovolen přístup až po určité době všeobecné služby vojenské.

Jsou to otázky základní důležitosti, na jejichž řešení závisí zdatnost budoucí armády. Proto bude nutno podrobiti je důkladnému studiu při vypracování návrhu zákona o reorganizaci našeho vojenství.

b) Administrativní a kancelářští důstojníci. Všeobecné služby administrativní jsou již svěřeny zvláštnímu sboru intendantnímu (služba zásobovací) a u jistých zbraní administrativním důstojníkům. U vojenských těles jsou však místa, na př. pokladníka, oděvního důstojníka, výzbrojního důstojníka, která vyžadují administrativních vědomostí, jichž možno dosáhnouti pouze praxí. Bylo by proto záhodno, vytvořiti speciální sbor, do něhož by se hodili obzvláště ti váleční invalidé, jež jich zranění zbavilo sice možnosti služby polní, avšak ponechalo jim jich výkonnost duševní.

c) Důstojníci-inženýři. Poslední válka zdůraznila technicko-vědeckou stránku boje, jež se v budoucnosti ještě rozšíří. V budoucím konfliktu válečném hmota bude míti zrovna takový význam jako živá síla a k uzpůsobení materiálu, právě tak jako k rozvinutí živé síly, musí celý národ přiložiti ruku k dílu.

Jako pak ve válce jsou v armádě kromě důstojníků a poddůstojníků aktivních i záložní, tak vedle vojenských inženýrů budou i inženýři civilní, kteří se budou zabývat studiem a výrobou válečného materiálu již v míru a jeho rozmnožením a použitím za války.

Naproti tomu nemůže býti studium a fabrikace válečného materiálu ponechána výhradně civilnímu průmyslu. Rozhodující direktivy pro studium a práce, jichž vyžadují potřeby armády, mohou býti vytčeny pouze vojenskými technikými, kteří viděli vojenské stroje a přístroje v činnosti a znají jich účinky.

Vyplývá to ostatně i z té okolnosti, že pro zdokonalení této výroby má zájem především sám stát, a konečně je nutno zachovati jisté její charakteristiky v tajnosti, z důvodů vysloveně vojenských. Také mobilisace průmyslu může býti připravena pouze vojenskými technikými.

Již dnes trvají sbory vojenských inženýrů námořních, ženijních a námořního dělostřelectva a inženýři služby pro výrobu prachu v pozemní armádě.

Další sbory vojenských inženýrů musí býti vytvořeny v pozemním dělostřelectvu, u ženijního sboru a ve vzduchoplavectví. Nutnost specialisovat dělostřelecké důstojníky, kteří by se zabývali studiem a výrobou, jest uznávána od mnoha let. Princip, jinak sám o sobě výtečný, že by totiž vynálezce nebo výrobce děl měl s nimi sám jistý čas zacházeti, byl upřisňován a až do posledního roku nebyl zaveden žádný přesný statut, který by separoval inženýra od důstojníka; to předpokládalo dokonalou bytost, zaměstnanou zároveň v kanceláři i venku, a toho mělo býti dosaženo tím, že každý důstojník dělostřeleckých závodů vel v každé hodnosti po dvě leta oddílům, dříve než byl povýšen. K tomu třeba však i vytknouti, že před válkou důstojník závodu byl pokládán za méněcenného a byl jen výjimečně povyšován. Tím se stávalo, že mnoho jich opouštělo armádu a hledalo zaměstnání v průmyslu, jenž dovedl oceniti a také odměniti jejich znalostí a práci.

Ani dnes nebyla přijata vojenskou správou žádná dispoice, která by technikům poskytovala nějakých výhod. Jich odchody z vojska pokračují, poněvadž průmysl dává jim příslušné platy a odměny, které jim vojenská správa odmítá.

Ať již je miněni o jich odchodu z armády jakékoliv, přece odcházejí podle prostého zákona nabídky a poptávky, jenž se zde plně uplatňuje, a nebudou-li co nejdříve podniknuty kroky, aby byli udrženi, zůstanou za krátký čas v našich státních závodech pouze důstojníci podřízeného řádu. Aby se jim zamézil odchod, nezbude než přihlížeti k pohnutkám, které v každém čase a všude řídí lidskou činnost: sebelásce a zisku.

Musil by se vytvořiti zvláštní sbor inženýrů (dělostřelectva), ve kterém by měl každý naději na výhodný postup a vytvoření životní situace nezávislé na situaci důstojníků a na různé odměny, řídící se vykonávanými službami. V zásadě by to tedy byl princip účastenství na dobré, ekonomické správě podniku.

Podle těchto úvah byl předložen v červnu 1919 návrh zákona o reorganizaci technických služeb a o vytvoření inženýrů (dělostřelectva). Avšak armádní komise nemohla skončiti studium tohoto návrhu.

Přece však je nutno rozřešiti tuto otázku. Neschválí-li se text návrhu, musí se alespoň přijmouti jeho princip:

Sbor by byl vytvořen z důstojníků dělostřelectva, odpovídajících hodností, podobně jako se stalo v r. 1909, kdy se vytvořil sbor inženýrů námořního dělostřelectva, do něhož byli povoláni důstojníci koloniálního dělostřelectva.

Za normálních poměrů tvořil by se sbor inženýrů dělostřelectva, ženijních inženýrů a inženýrů aeronautiky z absolventů polytechnické školy právě tak, jak byl sestaven sbor inženýrů ženijních, námořních a pro výrebu prachu.

Základem vysokých studií byla by škola státních inženýrů; inženýři civilní i vojenští měli by společný statut, ale každá sekce by měla svůj personál a svůj zvláštní postup.

Po absolvování polytechnické školy chodili by inženýři, jak se již nyní děje, do zvláštních škol, kde by použili získaných vědomostí (Écoles d'Application) a byli by poslání na „stage“ (praxi) do armádních sborů, v jejichž odboru mají pracovati.“

Kpt. inž. K. Mayer.

RŮZNÉ.

Naše armáda a zahraniční tisk. Lyonský „Le Nouvelliste“ z 11. září píše: „Mladá československá armáda právě ukončila velké manévry. Od 10. srpna do 6. září poprvé v Evropě po válce povoláni byli záložníci ke cvičením v posádkách, ukončeným čtyřdenními manévry, organizovanými v Čechách mezi Prahou a Budějovicemi. Úkolem bylo krytí Prahu proti vpádu ze strany bavorské.“

Některé kruhy obviňují presidenta Masaryka a p. Beneše, že militarismem ohrožují evropský mír. A přece víme, že tento výborný diplomat jde v otázkách vnitřních za prací, úsporami a svépomocí a v otázkách zahraničních snaží se sjednati smlouvy obchodní, rozvinouti mezinárodní styky a zabrániti výlučnosti a osamocení, hlavně však vystríhati se konfliktů. A to není politika válečná, nýbrž politika plodného míru. A aby tento mír byl zabezpečen, chce československo míti armádu dobrou, udatnou, vycvičenou a schopnou obhájití ho proti všem sousedům.

Loňského roku koncem října dokázala československá armáda svou mobilisaci, vyvolanou neblahým Habsburkem, jak je připravena, k jaké pružnosti se vypracovala za tři léta zásluhou francouzských vojenských instruktorů.

V době války jsou povinni službou vojenskou všichni zdraví občané od 17. do 60. roku. Československý průmysl jest již nyní na takové výši, že zabezpečuje vyzbrojení armády měrou uspokojivou. Armáda má 12 pěších divísi, 2 horské brigády, 10 hraničářských praporů, 3 brigády jezdecké a ženijních a dělostřeleckých jednotek tolik, aby jimi mohly býti vybaveny všechny záložní divise za války, zvláště pokud se týče těžkého dělostřelectva. Veliké úsilí vyvíjí se v aviatice vojenské, která se poněmáhlu zbavuje svého různorodého materiálu a doplňuje se z vlastních zdrojů průmyslových. Armáda bude míti za nedlouho přes 300 letadel, nečítajíc v to letadla školní. Jest zajímavé, že vojenské výdaje 2 miliard korun z celkového rozpočtu 14 miliard nijak nebrání vzestupu československé koruny. Energickým vlivem vedoucích hlav vyvíjí se pozemná vojenská duch. Těšíc se pozornosti a péči se všech stran, armáda po-

znává svůj sociální význam. Ví, že se o ni starají. Staví se nové kasárenské budovy, aby armáda měla větší pohodlí, konají se manévry, aby byla vycvičena, president, nedbaje svého vysokého věku, koná přehlídky, aby dokázal armádě, že se o ni veřejná moc stará, zkrátka, armáda československá zvolna se stává rozhodujícím činitelem míru ve střední Evropě.

Všichni sousedé o tom vědí. Jedni uvědomují si to nikoli bez hořkosti, druzí však s rostoucí důvěrou. Tito, kteří tvoří Malou Dohodu, budou vyzbrojeni a zaopatrzeni nutným materiálem péči československého průmyslu. Co se týče oněch, budou československou armádou odkázáni do příslušných mezi ve svých násilnických choutkách."

V čísle ze dne 24. září t. r. věnuje tentýž časopis obšírný článek našim manévřům. Wf.

Technické otázky v našem letectví. Pavel Beneš, chefkonstruktér firmy „Avia“, uveřejňuje pod tímto titulem v „Národních Listech“ z 22. října 1922 zprávu, že MNO založilo a v nejbližší době vybuduje vojenský studijní ústav vzduchoplatecký.

Nové české samočinné pistole. Podle zprávy „Českého Slova“ z 19. října 1922 (inž. Josefa Fanty) byla v našem státě patentována pistole Krnkova, jež může mít ráži 6-35 mm, 7-65 mm nebo 9 mm a jest sestavena na základě nového výzkumu. Nejzajímavější jest, že střela sama při výstřelu brání předčasněmu otevření závěru. Pistole nejmenší ráže váží méně než ¼ kg. Selhati vůbec nemůže. Wf.

Zborovské bojiště. Před nedávnem vrátili se z Polska do Prahy členové výpravy Památníku odboje, vyslani 8. června t. r. ke Zborovu, aby ohledali tamní mohyly, prostudovali kraj a vyčerpali památky slavného bojiště jak výtvarně, tak i filmovými a fotografickými přístroji. Vzácným materiálem, který výprava přivezla, bude obohacena obrazárna Musea čsl. legií, umístěná ve Hvězdě, a fotokinematografický archiv legií.

Největší středoevropská vojenská zbrojovka. Nebezpečí útoků na naši republiku přivedlo příslušná místa na myšlenku, aby byla rychle vybudována vlastní továrna na vojenské ruční zbraně, především pušky a pistole. V Zábřovicích u Brna existovala již v posledních letech světové války filiálka vídeňského arsenálu, jež prováděla opravy různého válečného materiálu. Byl to ústav vojenský, velmi pasivní. Po státním převratu převzal tyto dílny stát a přeměnil je na čsl. státní zbrojovku. Jejím vedením byl pověřen dvanáctičlenný správní výbor, složený ze 6 zástupců dělnictva a úředníků a ze 6 zástupců MNO a ředitelství. Zaměstnancům byl přiznán 25% podíl na čistém zisku. Největší výhodou pro tento podnik bylo, že mírovými smlouvami bylo nařízeno zrušení výroby vojenských zbraní ve světových továrnách, německé Mauserovy a rakouské ve Štýru, jež zaměstnávaly desetitisíce dělníků. V roce 1919 bylo ve zbrojovce zaměstnáno pouze 750 zaměstnanců, dnes jest jich již 2300, z toho 1200 ve vlastní puškárně.

Pověst o mladé čsl. zbrojovce rozšířila se rychle do ciziny, blízké i daleké, která se dříve obracela k továrnám Mauserovým a ve Štýru. Dnes dodává čsl. státní zbrojovka vojenské pušky a pistole řadě států evropských, amerických i asijských, ovšem jen se svolením našich ministerstev. O životnosti a schopnosti závodu svědčí i to, že jakostí i cenou vyhovoval cizím interestům též v poslední kritické době valutárních přesunů lépe, než soutěž belgická, anglická a americká.

Šíření se o technické situaci zbrojovky znamenalo by napsati zvláštní dlouhý článek. Činnost její jest obdivuhodná. V Zábřovicích jsou veliké strojní pily, pracující pro vagonku i pro truhlárnu pažeb. Množství dřeva, jež závod ročně spotřebuje, jest úctyhodné. V kovárnách řada parních kladiv formuje kovové tyče a jednotlivé hrubé součástky zbraní, jež v masivní hrubé formě jsou dováženy vlastní elektrickou vlečkou do puškárny brněnské. Tam podstupují řadu obráběcích i jiných operací na strojích důmyslné konstrukce a přesnosti. Dnešní výkonnost továrny dostačuje na zhotovení 200 pušek a 60 pistolí denně. Aby čsl. státní zbrojovka mohla přijímati i civilní dodávky s jejich risikem a používat mobilního úvěru bankovního, bylo nutno pomýšleti na změnu právní formy tohoto závodu. Ukázalo se, že nejvýhodnější bude zakcionovati jej za 60% kapitálové účasti státu. Ministerstvo financí souhlasí s tímto projektem za podmínek, že zařízení na výrobu vojenských zbraní zůstanou neztencené zachována.

Ještě v tomto zasedání bude Národnímu shromáždění předložena zpráva o činnosti čsl. státní zbrojovky a návrh ji zakcionovati. X.

Úmrtí a nemoci ve vojsku SHS. za rok 1921. Podle výkazu, jež uveřejnil „Služební vojní list“, bylo všech úmrtí 1077; z toho nemocemi zemřelo 928. Případy smrti, zaviněné nemocí, byly nejčastější tyto: tuberkulóza plic 319, kruposní zánět plic 206, malarie 62, nemoci mozku a míchy 46, tyf střevní 33, dysenterie 32, zánět ledvin 31, chřipka 28, spála 27, sepsis 21, zánět pobřišnice 16. Úraz ve službě zavinil smrt jen v 25 případech; násilná smrt nastala v 87 případech, sebevražda bylo 17. Ve vojenských nemocnicích byly v r. 1921 léčeny tyto nemoci: malarie 2597 případů, zánět průšnice 861, růže 694, malarie tropické 419, spály 338, tuberkulózy 270, tyfu střevního 217, spalniček 207, skvrnivky 62, neštovic 43, chřipky 33, tyfu zvratného 32. Venerických nemocí bylo léčeno: měkkého vředu 860 případů, příjice 1823, kapavky 2071. (Mil. O. — Ves.)

Jihoslovanské námořnictvo. Jihoslaviie dokazuje denně, že její snahou jest státi se důležitým námořním národem. Bělehradská vláda zaměstnává se vážně otázkami námořními. Před válkou jihoslovanské společnosti měly veliku sedm linií cestovních, 19 linií smíšených a asi padesát malých linií místních a pobřežních s ročním provozem asi 2.000.000 cestujících a 4.700.000 tun zboží. Nové konsorcium, které v Jihoslavii vzniklo, disponuje 94 jednotkami (z toho 59 parníků), které budou obstarávat spojení jaderského pobřeží italského, albánského a řeckého, Soluně a Malé Asie, Moře Černého a Dunaje. Společnost obdržela podporu 57.000.000 dinárů a zavázala se obstarávat zdarma dopravu poštovní.

Vojenský řád fascistů. „Neue Züricher Zeitung“ uveřejňuje výtah z vojenských řádů platných pro fascisty a vypracovaných vůdci této politické strany a jejím „generálním velitelstvím fascistické milice“. Ustanovení vojenského řádu nabylo platnosti 17. září r. 1922. Obsah jeho je jakousi kompilací politických stanov a jednotlivých ustanovení vojenských řádů platných pro italskou armádu. Vůdci myšlenkou těchto předpisů je úmysl, aby byl vytvořen nejen nový aristokratický režim,* který by nahradil demokratickou ústavu, nýbrž i přeměnění nynější brannou soustavu italskou v soustavu miliční; tímto úmyslem hodlají vůdcové fascistů vytvořiti nové imperium, podobné staré říši římské.

Článek první vojenského řádu definuje fascistickou politickou stranu jako „milici, jež slouží bohu a zemi“. Z toho vyplývá přísaha: „Jménem Boha a Italie, jménem všech těch, kteří padli za velikost Italie, přísahám, že život svůj posvětim blahu Italie“. Vojenská tvárnost této politické strany má za účel „pomoci Italii k nové mužnosti a zbudovati základ mocné hierarchie, které hodlá strana (t. j. fascistická) svěriti osudy národa“.

Čtvrtý článek je poněkud nejasně formulován a mohl by býti srovnán s nějakým úryvkem z románů d'Annunziových: „Fascistický vojín musí sloužiti Italii cele, musí býti prodsen hluboce zakořeněným mysticismem, musí býti naplněn pevnou nadějí a ovládnán nezlomnou vůlí, musí pohrdati každou oportunitou, chytrostí, úskočností a lstivostí, musí býti schopen každé oběti, musí býti ve svém nitru přesvědčen o důležitosti tohoto apoštolátu, který mu nařizuje, aby svou vlast vysvobodil a aby ji dodal síly a čistoty.“ S tímto článkem srovnáme však článek další, který klasicky a krátce obsahuje toto: „Fascistický vojín má pouze povinnosti; jemu přináleží pouze jediné právo, a to právo konati svou povinnost a míti z toho radost.“

Vojenský řád požaduje od velitele a vojína, jehož nazývá starořímským jménem „gregorio“, pokoru a sílu a praví: „Poslušnost této dobrovolné milice jest slepá, absolutní, plná oddanosti až k nejvyšším vrcholům hierarchie, k nejvyššímu veliteli a k vůdcům politické strany“.

Zvláštní jsou i názory o cti. „Čest znamená pro něho (fascistu), jako pro dávnověkého rytíře, zákon, jenž, i když ho nebude nikdy dosaženo, touží po nejvyšším stupni dokonalosti. Tato čest jest bezmezná, nadmiru přísná, a jest vždy nad psaným a formálním právem.“

Ten, kdo se prohřeší proti vojenskému řádu, je buď nečestný, důvěry nehodný nebo zrádce. Nečestný bývá trestán od svých vojenských představených, druhé odsuzuje vojenský soud. Nečestný může býti i vyloučen, důvěry nehodný bývá vyloučen, zrádce se trestá vyloučením a zvláštními tresty.

Všichni vojíní fascistického vojska jsou podělováni mimo legitimaci vojenskou též legitimací fascistické politické strany. Skupina „gregorio“ dělí se na „principii“ a „triarii“. První jsou vojíní řadové služby určení pro boj, druzí, jaksi záložníci, pečují o pořádek v etapě a o zásobování. Zařazení jednotlivců ke skupině první nebo druhé nařizují velitelé.

* Aristokratism myšlen zde jako protiva demokratismu, nikoliv tedy ve smyslu bývalých aristokratických republik, na př.: benátské, janovské atd., které kdysi byly ovládnány výhradně šlechtickými rody.

V kapitolách „o hierarchii“ a „o vůdcovství“ vysvětlen je pojem podřízenosti a odpovědnosti. Hierarchie a vůdcovství má za podmínku, že vůdcem je ten, kdo je schopen zjednat si přívržence a ovládati je svou vůdcovskou kvalitou. Vůdce jest vůči svým představeným zavázán bezpodmínečnou kázní a musí tuto kázeň udržovati i u svých podřízených; za své podřízené jest odpověden svému představenému.

Vliv a moc politických vůdců fascistické strany jsou vyloučeny, jde-li o válečné akce, které byly vojenskými veliteli fascistického vojska ujednány a nařízeny.

Hodnosti fascistického vojska jsou dvoji: vojenské a politické. První jsou: generální velitel, generální inspektor, konsul, velitel kohorty, velitel centurie, velitel manipulu. Politické hodnosti jsou: vůdce strany (nyni Benito Mussolini), politický generální tajemník, vedoucí člen strany, generální vicedojce, generální tajemník správy, delegát župy (regiones), provinciální tajemník, člen provinciálních ředitelství, tajemník místních skupin s více než 500 členy a členové ředitelství.

O stejnokroji fascistů mluví článek 40. vojenského řádu: „Kdo nehájí svého stejnokroje a odznaků s nasazením svého života, není hoden, aby jich používal. V těchto odznacích jeví se slavná tradice arditů světové války.“ Charakteristickým výstrojem každého vojáka-fascisty je černá košile.

Článek o „veřejných projevech“ (politických nebo vojenských) nařizuje vzájemně spolupůsobení politických a vojenských vůdců. Na válečné úkony toto nařízení se nevztahuje.

Zásluhy v boji odměňují se medailí za udatnost nebo okamžitým povýšením. Medaile ražena jest buď ze zlata, stříbra nebo z bronzu a nosí se na červeném pásku s tříhravým okrajem. Její udělení závisí na rozhodnutí triumvirátu u generálního velitelství. Ranění obdrží zvláštní odznak. —

Politický program nynějšího národního hnutí v Itálii nastiňuje dr. Luboš Jeřábek („Nár. Politika“ z 1. listopadu 1922) krátce takto:

Fascisté boje (Fasci di combattimento) nechtějí býti v přítomné době novou politickou stranou. Necítí se býti vázáni jakoukoli doktrinářskou formulí a jakýmkoli tradičním dogmatem. Svého cíle hodlají dosáhnouti těmito zásadami:

a) Obranou právě skončené národní války. Není pochyby, že Pařížský mír vyvolal v Itálii jakési roztrpčení. Hospodářské zisky jeho daleko nedosahovaly výše hospodářských obětí, které Itálie přinesla válce. Tato poválečná situace byla výborně využita sociálními extrémními živly a italskými komunisty, kteří hnali italský lid v náruč sociální revoluce a švali masy i proti nejzasloužilejším bojovníkům, důstojníkům, i proti všemu, co jen připomínalo nedávnou válku.

b) Plným zhodnocením vítězství.

c) Bojem a odporem proti teoretické a praktické degeneraci politisujícího socialismu.

Pro fascisty boje je otázka způsobu vlády tedy základní ústava Itálie „ve všem podřízena mravním a hmotným zájmům národa, přítomným i budoucím, jichž třeba uvážiti a posouditi v celé jejich realitě a v jejich historickém vývoji“. „Pro každý národ hodí se jen určitá vláda; nehodí se na všechny hlavy frygická čapka. (Non tutte le teste sono adatte per il Ceretto frigio!)” **Pz.**

Branná povinnost v Rusku. Dekretem Všeruského exekutivního komitétu a sovětem lidových komisařů byly stanoveny zásady branné povinnosti v Rusku a v přičleněných sovětských republikách. Jest zavedena branná povinnost pro všechny muže k aktivní službě v rudé armádě a v rudém námořnictvu za účelem hájení republiky. Vyjmuti jsou pouze ti, kterým bylo aktivní a pasivní volební právo odňato soudním rozsudkem. Osoby však, jež přísluší zvláštní třídě obyvatelstva anebo ony, které nepřátelsky vystoupily proti instituci sovětu, jimž tedy nemůže býti svěřena obrana země se zbraněmi v rukou, musí zásadně též aktivně sloužiti; jejich služba řídí se však podle zvláštních ustanovení.

Činná služba v rudé armádě nebo v rudém námořnictvu trvá: u pěchoty a dělostřelectva 1½ roku, u jezdeckta, jízdního dělostřelectva a u technických vojsk 2½ roku, u letectva 3½ roku a u námořnictva 4½ roku. Do armádní zálohy zařazení jsou všichni službou povinni do dokončení životního čtyřicátého roku; armádní záloha může býti povolána do zbraně pouze v nejnutnějších případech po usnesení Ústředního komitétu. Dobrovolný vstup do ruské armády je dovolen i cizincům, slibí-li, že „budou brániti vymoženosti ruské republiky“. („Mil. Wochenblatt“, roč. 1922, č. 16.) **Pz.**

Rudá armáda. Podle „Frankfurter Zeitungu“ ze září t. r. má bolševická armáda dnes asi 1.000.000 mužů ve věku od 18—23 let. Když vypukla revoluce

r. 1917, byly to děti, které dospěly k jakémusi politickému nazírání teprve dnes, kdy již sovětská vláda jest hotovou věcí. Tito vojáci jsou ještě dnes příliš mladi a málo vzdělání. Nejsou ani přívrženci, ani odpůrci moskevské vlády. Slouží autoritě, která je živi a cvičí. Proto není lze spatřovati v rudé armádě politického činitele, jenž by byl schopen nějaké iniciativy. Rudá armáda jest lhostejná a spokojená se svým osudem. Zásobována jest poměrně dobře. Po válce s Polskem podarilo se Trockému upravit zásobování tak, že každý pluk dostává své přídelý od určité instituce: továrny, skladiště, trustu nebo dolu. Podrobnosti tohoto zásobování jsou přísně tajeny. Šedesát procent bolševické armády jest udržováno z prostředků soukromých, což neobyčejně ulehčuje státnímu rozpočtu. Říká-li se o rudé armádě, že chodí rozedrána, nebo že je nádherně vystrojena, není pravda to ani ono. Ruská armáda má vše, čeho potřebuje, snad ještě o něco více.

Stav vojenských škol jest poněkud nižší než byl před válkou, ale tento pokles jest dnes již téměř neznatelný. Kasárenské budovy nejsou o nic horší než bývaly za carské vlády. V jedné věci jsou poměry lepší, než bývaly kdysi, a to je: železná kázeň. Není to ovšem ani pruský drill, ani stupidní poslušnost staré ruské armády. Ruský voják, není-li ve službě, chová se k svému nadřízenému zcela volně a neodvisle. Na pravou miru jest také třeba uvést zprávy o důstojnictvu. Jest pravda, že 90% důstojníků jsou bývalí vojáci a dělníci, kteří obdrželi vyšší vzdělání. Jinak jest tomu ovšem ve štábech, kde 80% důstojníků pochází z bývalé carské armády. Ve vojenských školách carský důstojník poučuje žáky o vojenství a zvláštní komisař vykládá jim moudrost komunistickou. Vše pokračuje zcela hladce, aspoň podle názoru sovětské vlády. Pravda jest, že Trockému se podařilo v pěti letech vychovat si 30.000—40.000 důstojníků oddaných. Co se týče německých důstojníků, jsou ještě tu a tam v ruské armádě. Ale jsou to buď dobrodruzi nebo individua doma nepotřebná. Ve vojenských akademích jest ještě několik německých instruktorů, kteří přijali ruské občanství. Ale jsou to jen ojedinělé případy. Všeobecně lze říci, že Německo nijak se neúčastní budování organizace ruské armády.

Podle posledních zpráv, publikovaných Trockým, má sovětská armáda pozemní asi 1.000.000 vojáků, loďstvo asi 35.000. Z tohoto celkového počtu jest asi 100.000 příslušníků komunistické strany. Udržovati větší armády podle Trockého Rusko nemůže. Trocký jest vojskem milován. Kameněv má jen úlohu podrženu. Šéf generálního štábu Lebeděv má veliký vliv. V Moskvě, v Petrohradě a ve velkých městech provinciálních cvičí se vojáci velmi pilně. Dojem však, jakoby se Rusko horečně připravovalo k nové válce, není správný. Bolševici vědí velmi dobře, že nová válka by jim přinesla jen neúspěch a proto se jí všemožně vyhýbají. Trocký snaží se jen, aby armáda byla vyzbrojena, cvičena a schopna boje. A v té věci lze říci, že rudá armáda půjde za svými vůdci kamkoli, němě a slepě. Proto musíme na ni hleděti vážně.

Tolik píše Jiří Popov, korespondent zmíněného listu. K tomu poznamenává antverpský „Neptune“ ze 26. září 1922: Tyto zprávy jsou překvapující, uvážíme-li, že autor jejich až dosud přinášel o rudé armádě jen soud nepřiznivý. Ostatně lze vůbec konstatovati, že od smlouvy rapallské se mínění německých listů o rudé armádě velmi změnilo. Wf.

Názor o délce doby výcviku. „Rassegna dell' esercito italiano, čís. 7—8 z r. 1922.) V knize Wolfderově „Questioni militari sulla ferma“ (Roma, Stabilimento Editoriale Romano, 1922) zastává autor — poukávav na nedostatečnost služební doby 8 a 12měsíční — názor prodloužení činnou službu, která by vojáky řádně vycvičila. Uzavírá pak svou studii takto: „Viděli jsme, že závěr, jakoby krátká služební doba byla postačující, není nic jiného, než předstudek, jenž neodpovídá skutečnosti. Viděli jsme rovněž, že nová výzbroj, důsledek války světové, ukládá nové modalitý taktické, které nemohly býti aplikovány ve válce, a které vyžadují výcviku dokonalejšího než druhy. Z tohoto dvojího důvodu je nutno čelití problému, jenž jest: rozmnožení prostředky výcvičné (střelectví, cvičební tábory) a prodloužení služební dobu nad 12 měsíců. Důvod dosti jednoduchý vede k tomu, aby byla za nutnou považována služební doba 18měsíční, aby odvodní třídy mohly býti povolány najednou a aby po šest měsíců mohly býti ve zbrani dva ročníky; jest to nezbytné, aby dán byl čas k utvoření poddůstojníků pro nový ročník, jenž tak dojde dostatečného zakádrování hned po propuštění ročníku předchozího. Povoláváním ročníků na jaře a propouštěním jich na podzim roku následujícího možno míti období nejvyšší síly ve zbrani za léta, t. j. během roční doby, která dovoluje intensivní výcvik.“ „Tak — praví autor — budeme míti vojsko organické a pevné a budeme více respektováni v soutěži světové.“ (Mil. O. — Ves.)

Organisace dánské armády. Dánsko přistoupilo k reorganizaci své armády, čímž značně vzrostla jeho vojenská moc. Schválení nového branného zákona předcházely prudké parlamentní boje, které konečně vedly ke kompromisnímu vyřešení celé otázky. Nejtužší boj rozvinul se při řešení otázky dislokační, když jednalo se o tom, má-li být poloostrov Jutský, hraničící přímo s Německem, hustěji vojskem obsazen či má-li vlastní souostroví Dánské být středem armádní dislokace. Převahu nabyl návrh vládní strany a bylo umístěno 31 praporů v Jutsku a 14 praporů na Sjaellandě. Počet vojenských útvarů je sice proti organizaci z roku 1909 zmenšen (vyjímaje dělostřelectvo), zato však byla zmodernisována výzbroj a podstatně zlepšena technická výstroj vojska. Na př.: roku 1909: Pěchota: 15 řadových pluků, žádné kulomety. Roku 1922: 11 pluků (8 řadových, 3 záložní), 2 prapory pro výcvik domobrany, 12 zvláštních kulometných rot. Děla: roku 1909: 80, roku 1922: 180.

Výcvik trvá u pěchoty 150 dní (dvě opakovací cvičení po 28 dnech), u jezdeckta 425 dní (dvě opakovací cvičení po 28 dnech), u dělostřelectva 215 dní (jedno cvičení 28 dní, jedno cvičení 14 dní). Vybrané mužstvo pro poddůstojníky (pěchota 9%, dělostřelectvo 8%, jezdeckto 10%) slouží dále o 12 měsíců (u jezdeckta 75 dní). Mimo to slouží z ostatního mužstva u pěchoty 23% 90 dní, u dělostřelectva 18% 195 dní dále. Roční kontingent čítá 9300 mužů, z nichž 1500 určeno pro službu v domobraně. („Mil. Wochenblatt“, 1922, č. 16.) **Pz.**

Gibraltar. Podle zprávy „Correspondencia España“ hodlají angličtí inženýři proměnit gibraltarský výběžek v ohromný přístav pro letadla a válečné vzducholodi. V anglické aviatické revui byl rozvinut plán, jenž vzbudil ve Španělsku veliký rozruch. V gibraltarské skále bude vylámána spousta tunelů, v nichž se budou moci skrývat celé flotily letadel a umístí skladiště benzínu, oleje a munice i s dílnami. Ve středu hory bude vybudován obrovský arsenál, v němž se budou stýkati se všech stran tunely. Útroby hory stanou se tak skrytší největšího vzducholodstva na světě, jež bude stále připraveno k podpoře námořního loďstva a k útočným akcím. (Podle „Düst. Listů“.)

Na mezinárodním sjezdu aeronautickém v Římě bylo rozhodnuto, aby trať při pokusech o rekord v rychlosti byla z 1 km prodloužena na 3 km. Pokud jde o přijetí Německa do mezinárodní federace aeronautické, bylo rozhodnutí odročeno. Přes to však bylo rozhodnuto, že by Německo mohlo být připuštěno k mezinárodním soutěžím všech aeroklubů, jimž se však ponechává v této věci rozhodnutí.

Vynález proti ohluchnutí. Švédský kapitán Helge Kolthoff vynalezl a sestrojil zvláštní přístroj, který by chránil před ohlušujícími zvuky. Tento přístroj bude mít zvláštní význam pro vojsko a námořnictvo.

Obrovské letadlo. Podle „Daily News“ z 25. července t. r. staví se v Southamptonu obrovské letadlo pro anglické námořnictvo. Podobá prý se více letáci bitevní lodi než letadlu. Může unést 20 mužů posádky, potravin na delší dobu a značné množství střeliva. Letadlo toto má operovati spolu s námořním loďstvem; mateřské lodi nepotřebuje. Podle potřeby může ležeti zakotveno nebo být použito jako vodní auto. Je-li letadlo zakotveno, mohou být nosné plochy složeny. Motory jeho mají 650 koňských sil; zařízení jeho dovoluje namontování celé řady kulometů. (Militär-Wochenblatt 1922, č. 6.) (Milo—c.)

Nový tank. Jak oznamuje časopis „La France militaire“, má být pravým divem techniky nově konstruovaný tank francouzské armády, t. zv. „Tank-Amphibie“. Jak již jméno naznačuje, může tento nový bojový vůz být používán jak na pevné zemi, tak i ve vodě. Na souši pohybuje se tento nový bojový prostředek pomocí housenkovitých pásů, ve vodě pomocí lodního šroubu, t. j. vrtule. Tank tento jest zbrani mohutnou; kromě řidiče a mechanika dopravuje ještě 7 osob a ½ t. zavazadel. Spodní konstrukce jest skutečným tankem s housenkovitými pásy a motorem, konstrukce vrchní skládá se z karoserie s okny dle vzoru autobusu. Motor může být zapjat podle potřeby na housenky nebo na vrtuli. V tanku jsou umístěny schránky, umožňující plavbu; pásy jsou tak široké, že zapadnutí v měkké půdě jest vyloučeno. Není dosud známo, zdali pokusy s touto novou zbraní uspokojily. V kladném případě by nového tanku bylo upotřebeno budoucně při přechodech řek. Má se za to, že bude možno tímto „tankem-obojživelníkem“ ovládnouti i terén nerovný a vodními toky nebo močály pro jinou vozbu nebo pro dělostřelectvo neschůdný. Pak by přítomnost takových tanků znamenala ovšem pro jimi ozbrojenou armádu veliké plus, ne-li okolnost, rozhodující o úspěchu. Tento nový tank má jméno „La France“; jeho konstruktérem jest jistý Foenquinos. (Milo. C.)

Topografické mapy válečných hřbitovů v Belgii. Péči publikační služby železniční byla vydána v Belgii barevná mapa v měřítku 1:400.000, v níž jsou

zaznamenány válečné hřbitovy s hroby padlých a zemřelých vojinů za světové války. Území u Ypru, kde jest mnoho takových hřbitovů, jest zobrazeno na zvláštní mapce v měřítku 1:125.000. Rub těchto map obsahuje seznam hřbitovů a hrobů, jež jsou na tomto listě zaznamenány a jest rozdělen podle národnosti (belgické, francouzské, anglické a italské; Američané přenesli tělesné schránky téměř veškerých svých padlých příslušníků do vlasti). Vláda belgická usnesla se kromě toho zachovati některá pásma válečná, významná svým rázem nebo boji, jež tam byly svedeny, na věčnou paměť na tyto vášnivé boje a ztráty, jež Belgie utrpěla. Těchto míst, jež se zovou „sites de guerre“, jest celkem 25. Přípravuje se i mapa těchto „sites de guerre“ v měřítku 1:200.000 s příslušným vysvětlením. (L'Universo, III. roč., sešit 8 (srpen) 1922.) Rš.

Spotřeba map za světové války v rakousko-uherské armádě. Dlouhé trvání světové války, způsob válčení a veliká rozloha válečných jevišť měla za následek ohromnou, nikým nepředvídanou spotřebu map. O spotřebě map v rakousko-uherské armádě uvádí techn. rada Vilém Glotz v časopise Kartographische und schulgeographische Zeitschrift, ročník X., sešit 3. a 4., několik zajímavých čísel. Ve čtyřech letech světové války bylo natisknuto rakouským zeměpisným ústavem spolu s útvary válečného vyměřování v polí celkem 65 milionů listů, průměrného rozsahu 55×70 cm. Toto množství představuje krychli papíru, jejíž strana jest něco přes 13 m, obsahu asi 2250 m², o váze 1,850.000 kg, čili 185 železničních vozů o 10 tunách. Sloupec těchto map, na sebe položených, dosáhl by výše 5850 m, jež se rovná asi trojnásobné výšce Králový Hole (1943 m) v Nízkých Tatrách. Pruh papíru 55 cm široký, utvořený z jednotlivých listů vedle sebe položených, přesahuje délku rovníku (40.070.568 km) téměř o 4.430 km (45.500 km). Pouze u armády v polí (u vyšších velitelství a pod.) bylo užíváno na 300 litografických lisů (rychlolísů, ručních a polních lisů). Ve vídeňském zeměpisném ústavě pracovalo ustavičně 13 rotačních litografických lisů (Offset Rotary) a 11 obyčejných litografických rychlolísů, nečítaje v to lisy ruční. Rš.

Ztráty německých válečných vzducholodí.

Příčina ztráty	A. M. Zeppelin	A. M. Schütte-L.	A. M. Parseval	A. M. M	A. M. Celkem	Součet
Sestřeleno	20 2	— 1	1 —	— —	21 3	24
Zničeno v hangárech nepřátelskými letci	2 2	— —	— —	— —	2 2	4
Celkem	22 4	— 1	1 —	— —	23 5	28
Ztroskotalo se	7 16	3 2	— —	— —	10 18	28
Po přistání zničeno, aby zabráněno bylo zmocnění se lodí od nepřítele	4 —	— —	— —	— —	4 —	4
Celkem	11 16	3 2	— —	— —	14 18	32
Zničeno bleskem	2 —	— —	— —	— —	2 —	2
V hangáru zničeno ohněm	10 —	2 1	— —	— —	12 1	13
Mimo hangár zničeno ohněm	— 1	2 1	— —	— —	2 2	4
Celkem	12 1	4 2	— —	— —	16 3	19
Rozbouráno jako nepotřebné	6 12	2 5	2 2	1 —	11 19	30
Zničeno před odevzdáním	7 —	— —	— —	— —	7 —	7
Dohodě	— —	— —	— —	— —	— —	—
Zpět odevzdáno pozemnímu vojsku	2 —	— —	1 —	— —	3 —	3
Odevzdáno námořnictvu	— 4	— —	— —	— 1	— 5	5
Vydáno Dohodě	8 —	— —	— —	— —	8 —	8
Celkem	23 16	2 5	3 2	1 1	29 24	53
Celkové ztráty	68 37	9 10	4 2	1 1	82 50	132

Pozn.: A = vzducholodi pozemní armády, M = vzducholodi váleč. námořnictva.
Personální ztráty: A: 15 důst., 37 mužů mrtvých, 6 důst., 15 mužů zajatých. M: 40 důst., 349 mužů mrtvých, 18 důst., 129 mužů zajatých.

Německé válečné vzducholodi. Německo použilo ve světové válce celkem 128 vzducholodí, z nichž bylo 103 typu „Zeppelin“, 19 typů „Schütte-Lanz“, 5 typu „Parseval“ a 1 typ „M“. Z tohoto počtu používala pozemní armáda 50, válečné námořnictvo 78 vzducholodí.

Prvnější podnikly celkem 317 jízď, z nichž bylo 232 útočných a to: na západní frontě 126 útočných (z nichž 56 = 44,4% s dobrým výsledkem), na východě 160 jízď (z nichž 131 = 81,8% úspěšných). Na Balkáně 31 útočných jízď (17 = 54,8% úspěšných). Námořní vzducholodi podnikly celkem 1148 výzvědných a asi 200 útočných jízď, z nichž na severním moři 928 (159 útočných), na východním moři 220 (41 útočných).

Průměrně absolvovala námořní vzducholod 16 výzvědných a 3 útočné jízdy. Rekord výzvědných jízď měla vzducholod L 7 se 77 jízďami, rekord útočných letů L 14 s 15 lety.

První útočný let podnikla vzducholod Z VI. dne 6. srpna 1914 na Luttych; při tom se v rýnském údolí ztroskotala. Londýn byl napaden po prvé vzducholodí L Z 38 dne 31. května 1915. Po sestřelení útočné vzducholodi L 70 dne 6. srpna 1918 v Anglii, při čemž velitel námořních vzducholodi zahynul, byly plavby proti Anglii zastaveny; armáda ukončila své vzdušné útoky již dne 16. února 1917 útokem vzducholodi L. Z. 107 na Boulogne.

Ztráty vzducholodi udává připojená tabulka.

Z celkového počtu všech německých válečných vzducholodi bylo zničeno 62% a z toho 64% Zeppelinů, 63% typu Schütte-Lanz a 20% typu Parseval. — Vzducholodi pozemního vojska měly 52% ztrát, vzducholodi námořnictva 65%.

Údaje tyto obsaženy jsou ve studii, uveřejněné ve „Schweizerische Vierteljahrsschrift für Kriegswissenschaft“, roč. 1922, seš. 3, a srovnávají se celkem s údaji německými. (Viz Georg Paul Neumann: „Die deutschen Luftstreitkräfte im Weltkrieg“, Berlin 1920.)

Svýcarský autor uvažuje na základě těchto dat o možnosti transoceanských pravidelných plavbě vzducholodi, které různé státy hodlají v život uvést. Ohromné ztráty válečné nemohou býti měřítkem pro koeficient bezpečnosti plavbě v míru, kde právě nepřátelské působení schází a kde může se zvoliti vhodný čas k plavbě. Za to však výkonnost německých válečných vzducholodi může býti vzorem a příkladem, jakou výkonnost může mírová plavba požadovati. Autor jest přesvědčen, že letadlo nemůže nikdy překonati vzducholod, jedná-li se o pravidelný provoz na dlouhých transkontinentálních tratích.

Trianonská mírová smlouva a otázka strategických hranic. (Z revue „Romania Militara“, čís. 5. a 6. z roku 1922.) V anglické vojenské revue „The Army Quarterly“ (duben, 1922) jest publikováno toto:

„Obdrželi jsme tento dopis plukovníka rumunské armády R. Rosetti. Dopis jest psán jako odpověď na článek „Geografie trianonské smlouvy“, který vyšel v našem posledním čísle:

Pan W. E. D. Allen F. R. G. S. ve svém článku, uveřejněném ve Vašem posledním čísle, myslí, jak se zdá, že Maďarsko bylo před rokem 1914 „perfektní ekonomickou jednotkou“. Zakládaje své tvrzení na několika faktech geografických a opakuje argumenty maďarské propagandy, činí závěr, že dříve nebo později trianonská mírová smlouva bude musiti býti revidována ve prospěch Maďarů.

Není mým úmyslem diskutovati o argumentech politických a ekonomických, jakož i o citění, které ukazuje autor, aby podepřel maďarskou thesi; odkazují čtenáře na klasická díla Scotus Viatera (Dr. R. W. Seton Watson) a na články téhož autora v „The New Europe“, kde naleznou důkazy důvěryhodné a více než dostatečné. Chci promluvit jen o jedné otázce, zdůrazněné autorem, to jest o otázce hranic strategických.

Pan Allen tvrdí, že „smlouvou stali se Maďaři neschopnými k obraně“. Uvážíme-li, že Maďaři byli hlavními původci světové války, která mimo jiné motivy měla za účel zajistiti pokračování maďarské vlády nad národy podřízenými, jest fakt, že panování maďarské bylo omezeno jen na ta území, která jsou a byla vždy maďarská, jen aktem spravedlnosti. Ale proč by mělo býti Maďarsko po mírové smlouvě trianonské považováno za nemožné k obraně? Jest obklopeno čtyřmi státy, z nichž žádný nemá nebo nemůže míti úmysly agresivní vůči Maďarsku, poněvadž pro to neexistuje žádný důvod ekonomický nebo etnografický. Poněvadž není pravděpodobné, že Maďarsko bude napadeno, nemůže se říci, že jest bez obrany. To, co bylo provedeno smlouvou, jest znemožnění, aby Maďarsko vyvolalo novou, agresivní válku nebo aby mohlo napadnouti některého ze svých sousedů. Proti tomu, myslím, že nikdo nemá námitek.

Pan Allen pokračuje pak takto:

„Smlouva trianonská jest ještě více hodná kritiky s hlediska strategického. Rozdělením Karpat mezi Československo a Rumunsko stala se tato mocná obranná linie centrální Evropy neužitečnou. Sila této linie byla dokázána vícekrát v historii a hlavně v poslední válce. Jest možné, že útok ruský průsmyky karpatskými bude eventualitou málo pravděpodobnou za života příští

generace. V téže době však koalice rusko-německá, mající za účel vrátiti se ke smlouvám, které daly nejlepší části střední Evropy do jiných rukou, jest možností, kterou nemožno pustiti se zřetele. V případě kombinovaného útoku rusko-německého proti Polsku a státům Malé dohody nemohou býti Karpaty v dnešním rozdělení bráněny."

Na první pohled nezdá se býti vysvětleno, proč jen pro nynější systém železnic, který může býti a bude ještě zlepšen, Československo, obydlené 14.000.000 obyvatelů a ve spojení s Rumunskem, nemohlo by brániti Karpaty tak dobře, ba lépe než 7.000.000 Maďarů. A potom, proč Karpaty, rozdělené mezi Československo a Rumunsko, nemohou býti bráněny, kdežto tytéž Karpaty, rozdělené týmž způsobem mezi Maďarsko a Rumunsko, mohou býti bráněny?

Problém však nevězí zde, nýbrž nutno naň pohlížeti takto: Jest v zájmu Evropy a zvláště v zájmu Anglie a Francie, Německa a Ruska, nebo obou dohromady, aby si vymohly hegemonii nad centrální a východní Evropou a jako následek toho nad celou Evropou? Odpověď nemůže býti než negativní a jestliže věci se mají takto, jest tedy nutno, aby Francie a Anglie opřely se silou všem podobným úmyslům.

Mají státy Malé dohody skutečný společný zájem? Ano, a tím jest obrana jejich existence.

Mají Maďari skutečný společný zájem s Malou dohodou? Ne, poněvadž nechťejí se vzdáti svého dřívějšího panství a poněvadž v rozporu se svými sousedy udržují ve dvacátém století, jak dobře poznamenává pan Allen ve svém článku, sociální systém, který se podobá středověku.

V předpokladu nahoře naznačeném bylo by strategickou úlohou Malé dohody (Polsko, Československo, Rumunsko, Jihoslaviie a Recko) upoutati co nejvíce sil německých a ruských a vnutiti Maďarsku a Bulharsku neutralitu až do doby, kdy síly mocností západních by mohly dáti rozhodnou ránu.

Terén, na němž bude veden ruský útok, může býti rozdělen na tři sektory: a) vlastní Polsko, rozlehlá rovina, brázděná řekami, tekoucími ponejvíce od jihu k severu, která jest nejkratší cestou mezi Ruskem a Německem;

b) Halič, mající horní toky většiny řek polských a moldavských, rovina to, která jest ohraničena na západě severními Karpatami;

c) Rumunsko, čtyřstranná bašta s centrálním jádrem, Transylvanií (jehož obranným krunýrem jsou se čtyř stran vysoké hory), a s třemi svahy, k Dněstru, Dunaji a Tise. Skupiny řek, mající paralelní tok s řetězem hor na východě, jihu a západě, tvoří posice, na nichž útok může býti zadržen s úspěchem.

Hlavní útok ruský může býti veden:

a) buďto Polskem, k dosažení spojení s Německem,

b) nebo — což pravděpodobnější, jak předvidá pan Allen — ve směru severních Karpat, jako nejkratší cestě k Budapešti, kde by našli mnoho sympatií a zároveň by oddělili Polsko a Československo od Rumunska a Srbska. I když útok by mohl prolomiti československou obranu Karpat, což jest pochybné, v jaké situaci byla by armáda ruská? Byla by chycena mezi dvěma hradbami, totiž českou a rumunskou, a měla by v zádech Poláky.

Tak, jak jsou hranice nynější, mohou Polsko, Československo a Rumunsko si podati ruce a spolupracovati lehce. Nebylo by tomu však tak, kdyby, jak předpokládá článek, síly maďarské, jejichž zájmy nemohou býti než opačné zájmům Malé dohody, byly vloženy mezi Československo a Rumunsko.

Avšak strategie, potvrzená historií, nás učí, že každý stát se opírá při obraně své existence více než o uspořádání zeměpisné a pomoc jiných mocností, hlavně o své obyvatelstvo. Národové, kteří po staletém vasalství a po rozdělení mocných sousedních států dosáhly konečně nezávislosti nebo spojení se svými svobodnými bratry, nemusí se báti rozkladu, jak předpokládá pan Allen, a to nejen proto, že jest historickým zákonem, aby národy tvořily nezávislé politické celky, ale i proto, že utrpení minulosti, a to i minulosti velmi blízké, vtisklo jich duši přesvědčení o potřebě obrany svých krbů, i když se zdá, že každá naděje je ztracena.

Hranice, určené mírovou smlouvou trianonskou, zabrání Maďarsku dělati různé výstřelky, ale neohrožují obrany střední Evropy.

Čtenáři naši budou zajisté téhož názoru jako my, totiž, že plukovník Rosetti vložil své mínění jasně a umírněně. Jediné čas ukáže, bylo-li správné jeho mínění o mírové smlouvě trianonské či mínění pana Allena.

Náš názor jest, že budoucnost různých států, které se staly nezávislými po rozpadnutí císařství rakouského, záleží mnoho na vzájemném porozumění a trpělivosti jednoho národa vůči národu druhému. Jestliže Malá dohoda bude moci zůstati sjednocena, mohla by hráti s úspěchem úlohu v případě před-

vidaném panem Allenem. Jest však nutné, aby plukovník Rosetti si uvědomil, že v případě války proti koalici německo-ruské budou vojenské obtíže Francie a Anglie nekonečně větší než ve válce minulé, a že situace byla by ještě těžší, kdyby se Maďaři přidali na stranu nepřítelovu. „Vzpomeňte si na to, co říkám,“ řekl lord Kitchener: „Po válce, v níž Německo bude poraženo a rozděleno, bude Maďarsko nebezpečným bodem Evropy a zároveň novým východiskem.“

Úspěch našich vojenských letců v Curychu. V Curychu zúčastnilo se ve dnech 3. a 10. září mezinárodní soutěže aviatické 6 států s 32 letadly. Československo bylo zastoupeno 4 letadly, vedenými št.kpt. Skálou, kpt. Charvátém, pilotem Ježkem z voj. továrny na letadla a pilotem Novákem od fy. Aero. Největší zájem přítomných byl na Čechoslovácích, jednak že letěli z Prahy přímo nepřetržitě do Curychu a doletěli jediní letadly vlastní konstrukce a vlastních československých typů. Naše letadla těšila se obzvláštní pozornosti a podle úsudku znalců byla považována za nejlepší. Soutěžící Češi zúčastnili se všech druhů soutěže za těžkých podmínek a čestně obstáli. Naše letadla vynikala vzhledem a moderní stavbou, provedením, stabilitou i výkonem stoupavosti, rychlosti a ovládání. Vůdci letadel, důstojníci i piloti, odvezli si uznání mezinárodní aviatiky a ceny. Ze Švýcar odletěli Čechoslováci 14. září o 9. hod. dop. provázeni dvěma švýcarskými vojenskými letadly až na Bodamské jezero a průběhem dne přistáli v Praze. Výsledky práce naší aviatiky a jejich vůdců jsou nám cti. Wf.

Z NAŠICH REVUI.

Česká Revue, č. 5.—8. (1922).

Št. kpt. Ryppl: Vývoj československého letectví a úkoly vojenské aviatiky. Stav našeho letectví po převratu byl ubohý. Neměli jsme továren na letadla, nebylo letišť ani škol pro piloty. Letecký materiál byl velice chudý. R. 1919 za vpádu Maďarů na Slovensko měli jsme 17 letadel, 12 „Breguetů“ a 5 starých rakouských. Téhož roku vybudováno bylo letiště ve Kbelích, později v Olomouci a v Nitře. Jediná škola byla v Chebu. České letectví se však značně zdvihlo francouzským darem 110 letadel. Zasluhou domácích konstruktorů vznikly továrny na letadla, v nichž se horečně pracuje. Jsou to: továrna ve Kbelích, Aero v Praze a dílny ve Vysočanech. První zkouškou domácích konstrukcí byla soutěž r. 1920. Národní letecký meeting r. 1921 pak dokázal, že naše mladá aviatika jest na výši doby. Dobyta vesměs prvních cen. Ve výškové soutěži zvítězilo letadlo Šmolíkovo, v rychlosti letadlo Husnikovo a Vlasákov „Ae 02“. V okružním letu republikou zvítězilo letadlo „Šm 01“. Významným úspěchem leteckého průmyslu jest konstrukce dopravního letadla šesti-sedadlového.

Obchodní a letecká doprava se u nás užívá zatím velmi zvolna, jednak z nedostatku nutného kapitálu, jednak z nepochopení širokých vrstev. Celá střední Evropa jest dnes již hustě protkána sítí vzdušných tratí. Přes Prahu obstarává spojení Franco-rumunská společnost Paříže s Varšavou, letošního roku založena byla druhá společnost spojující Prahu s Vídní a Drážďanami.

Na počátku války neměla aviatika tak důležitou ulohu, jakou má nyní.

Byla to jen pomůcka výzvědná. Teprve za války neustálým zdokonalováním modelů a motorů vypracovala se aviatika k účelům bitevním. Vzniklo letadlo stíhací a výzvědné; později letadlo bombardovací. S množstvím rozmanitých úkolů vzrůstal i jejich počet a letadla zasahovala do boje ve velkých rojích. Tenkrát vznikl nový typ: letadlo účinné pro přímé útočení na pěchotu, vyzbrojené strojními puškami. Morální účinek těchto letadel byl velmi značný. V obrovských bojích dělostřelectva v posledních měsících války, kdy přerušeny byly všechny svazky spojující pěchotu s dělostřelectvem, převzalo letadlo ulohu zpravodajskou. Tak vzniklo letadlo pozorovací.

Různé typy letadel: letadla výzvědná sledují všechny nepřátelské pohyby daleko za frontou, vyhledávají sklady munice a technické a jsou opatřena fotografickými aparáty a kinematografy. Ke svým hlášením připojují fotografické snímky. Letadla pozorovací omezují se na bitevní pásmo. Hledají hlavně stanoviště dělostřelecká, postavení minometů a kulometových hnízd. Výsledky sdělují bezdrátovou telegrafií nebo signály vlastním dělostřelectvu a řídí jeho palbu. Letadla stíhací vynikají rychlostí a pohyblivostí. Brání přístup letcům nepřátelským a chrání vlastní pozorovací a výzvědná letadla. Jsou vyzbrojena kulomety. Ze všech typů jsou nejdůležitější. Letadla bombardovací vynikají velkou únosností, vypravují se do nepřátelské etapy a ničí všechna vojenská zařízení. Poslední typ jsou letadla bojová, jež létají nízko a kroupí pěchotu střelami z kulometů a shazují lehké pumy a granáty.